

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascési proficere cupientium utilitatem ac
subsídium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

Caput IV. De Adjumentis excitantibus ad perfectionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

V. Quartum est, ut tria illa impedimenta, que ab electione & cura minimorum non modicè impediunt, fortiter & efficaciter removeat; quorum primum est *falsa opinio*, quâ sibi quis persuadet, nihil utilitatis, dignitatis aut jucunditatis inesse minimis; sed si gemmario de gemmarum pretio judicanti creditur, cur Christo vilissima semper & minima eligenti non perinde credatur? Secundum est *Erroneum aliorum judicium* nihil ejusmodi minima facientium; verum cum Sapiencia hujus Mundi stultitia sit apud DEUM, quis non videt, ejusmodi judicia ab Ascetâ fortiter spernenda, Christi que & Sanctorum, Perfectiorumque judicijs postponenda esse? Tertium est *amor proprius* ad optima quæque & splendida secundum carnem appetenda inclinans; sed si commodiora corpori eligimus, cur non potiùs ea, quæ animæ meliora sunt, inquirimus? quid autem melius & pretiosius quàm minimorum cura?

CAPUT IV.

DE ADIUMENTIS EXCITANTIBUS
AD PERFECTIIONEM.

§. I.

De Verbo DEI.

I. Est sermo à DEO immediatè vel mediè prolatus; de quo Sequentia Ascetæ sunt noranda.

II. Primum est, ut necessitatem Verbi divini bene apprehendat, quam quidem sat clarè Philoſophus quentibus verbis ostendit: Ut vera sanitas, quam nullus morbus præcessit in corpore, à solo DEO largitur.

tur quidem, sed ejus liberatio per artem & medicinam, dum sunt & à scientia, & Artifice nos juvari in speciem, ipse sanans vel per hæc, vel citra horum operam; sic etiam animæ bona & alimenta largitur DEUS per seipsum; per Verbi autem prædicationem, quidquid ad sanandos animi morbos pertinet.

III. Alterum est, ut certò sibi persuadeat, fructum Verbi divini multum ab hominis cooperatione pendere, id quod pulchrè Origenes sequentibus verbis ostendit: Videtur mihi unusquisque sermo Divinæ Scripturæ similis esse alicui seminum, cujus natura hæc est, ut, cum jactum fuerit in terram, regeneratum in spicam, vel in quamcunque aliam generis sui speciem multipliciter diffundatur, & tantò cumulatus, quantò vel peritus Agricola plùs seminibus laboris impenderit, vel beneficium terræ sæcundioris indulsit. Nec tamen propterea terreatur, si fructum non statim adverterit, sed potius doctrinæ ab eodem Origene datæ sit memor: Solent, inquit, Medici interdum præbere cibum aliquem, interdum etiam potum dare, v. g. ad discutiendam caliginem visûs, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quia utile est, & prodest oculis, sed cum transierit visum cibi illius, aut poculi virtus, paulatim purgat aspectum, & tunc demum sentire incipimus, quia cibis ille vel potus profuit oculis. Hoc ergo modo credendum est etiam de Scriptura sancta, quia utilis est, & animæ prodest, etiam si sensus noster ad præsens intelligentiam non capit; quoniam, ut diximus, & bonæ virtutes, quæ nobis adsunt, reficiuntur in iis sermonibus, & pascuntur, & contrariæ torpescunt in meditationibus, & effugantur.

V a

IV.

IV. Tertium est, ut sibi præ alijs familiarem esse sacrarum literarum lectionem debere, firmiter persuadeat, eumque in finem Nautas imitetur, ut S. Chrysostomus suadet, qui, cum procellâ digressi fuerint, & multum deinceps pelagus currentes, in portum decesserint quietum, demittentes vela, deponentes remos, egredientes navem, quieti sese, somno corpus recreantes, robustiores conatus reliquam navigationem præparant. Sic ergo & ipsi omni procellâ, tumultuque & fluctibus liberati, quasi tranquillam ad quærendum portum Scripturarum ad lectionem impellamus animas. Id, quod S. Gregorius quoque suasit, dum dixit: Divinas Scripturas sæpius lege, imò nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur in sacris Scripturis, per quas solas plenè potes DEI intelligere voluntatem. Quid autem in hac lectione observari specialiter debeat, pulchre ostendit S. Hieronymus, dum dixit: Utere lectione divinâ vice speculi, fœda corrigendo, pulchra conservando.

V. Quartum est, ut utilem & solidum modum tractandi S. Scripturam, quem quidem breviter & bene insinuat, S. Chrysostomus, dum Agricola, postquam totius vineæ vindemiam peregerit, non prius desistit, quàm singulos etiam minutissimos acinos decerpserit. Cùm igitur nunc quod videam, sub literis velut sub folijs latere sensus occultos, age & hos rursus diligenter amputemus, pro fructu sermone utentes. Siquidem vinea post fructum semel à vindemiatore desectos, stat nuda fructu nihil habens præter folia; verùm spiritualis Divinarum Scripturarum vinea non item, sed quamvis, quidquid vide-

videbatur, sustulerimus, tamen adhuc amplius super-
est tollendum. Itaque complures ante nos differue-
runt in hanc Parabolam, complures fortassis & post
nos disserturi sunt, nemo tamen poterit totas opes
ertere; nam ea est hujus opulentiae natura, quod fo-
deris altius, hoc magis exundant divini sensus. Fons
enim est nunquam deficiens. Alibi verò iterum ait:
Sicut qui sensibiles thesauros effodere conantur, non
in superficie solùm fodiunt, sed in profundum de-
scendunt, penitiores terræ sinus scrutantur, tametsi
sæpe post labores & sudores vix paucas portiunculas
afferunt. Non sic in spiritualibus, sed labor hîc mi-
nor, & major ubertas; ita & nos ad ima descenden-
tes Scripturarum, vim in breviculis verbis latentem
investigemus. Item sicut hi, qui in terris metalla fo-
diunt, ne minima quidem frustra prætereunt, verùm
ubi nacti fuerint aliquam venam auream, meatus
omnes exactè circumspiciunt; multò magis hoc fa-
cere nos oportet in S. Scripturis. Sed nec illud S. Au-
gustini omittendum monitum; Verbi DEI auditor,
inquit, similis esse debet animalibus, quæ ab hoc,
quod ruminant, munda esse dicuntur, & non pigeat
cogitare, quæ in alvo cordis accipit, & cum audit,
sit similis edenti: cum audita in memoriam revocat,
sit similis ruminanti.

VI. Quintum est, ut de interpretatione S. Scri-
pturarum illas duas doctrinas bene observet, quarum
primam offert S. Petrus, dum ait: Hoc primum in-
telligentes, quod omnis prophetica Scriptura non sit
privatæ interpretationis. Alteram S. Augustinus tra-
dit, dum monet, ut, cum quis in sacrarum volumi-
nibus literarum, aliquâ velut diversum sonante sen-
tentiâ

tentiâ sollicitatur, certâ & inconcussâ fide teneat, nullamquam deesse veritatem, etsi non facillè propter magnitudinem rei intellectus quærentibus occurrit.

VII. Sextum est, ut meminerit, potissimum fructum, quem in Verbi Divini lectione, auditione, & prædicatione quære quisque debet, esse implementationem Verbi. Sic enim disertè monet S. Chrysostomus, dum ait: Sint Scripturæ Divinæ semper in manibus, & jugiter mente volvantur; nec sufficienti tibi putes, mandata DEI memoriâ tenere, & operibus oblivisci, sed ideo illa cognosce, ut facias, quicquid didiceris; non enim Auditores legis iusti sunt, sed factores. Cui consentiens S. Bernardus, sic præserta Sermonem DEI, quo modo meliùs servare poteris cibum corporis tui; nam & ille panis vivus est, & cibus mentis. Beati, qui custodiunt illud. Ergo extrajiciatur in viscera quædam animæ tuæ, transeat in affectiones tuas, & in mores tuos.

§. II.

De Gratia.

I. Est qualitas quædam supernaturalis, quæ anima ad consequendam beatitudinem supernaturalem promovetur, ut S. Thomas. 1. 2. q. 110. a. 2. eam describit, de qua Sequentia Ascetæ specialiter sunt notanda.

II. Primum est, ut DEO circa distributionem gratiæ plenè acquiescat, recolens illud S. Augustini: DEI gratia cur ad istum veniat, ad illum non veniat, occulta causa esse potest, injusta esse non potest.

III. Alterum est, ut eandem gratiam dignè æstimare discat, quod facilè assequetur, si firmiter sibi doctrinam S. Thomæ persuadeat asserentis, bonum gratiæ unius majus esse bono totius naturæ universi. Quod quia difficulter aliqui capiunt, ideo monet Nierenbergius, ut, quemadmodum oculus videntem parvas stellas ratio corrigit, & docet singulas majores esse toto terræ globo; sic opinione, quâ gratiam ut rem exiguam apprehendimus, corrigamus, & minimam ejus partem, toto universi imperio majorem esse credamus.

IV. Tertium est, ut se legitimè disponere sciat ad gratiam: quâ de re sic loquitur S. Thomas: Bonum est diffusivum sui: sed sicut Sol lucet semper, non semper illuminat: ignis calet semper, sed non semper calefacit, nisi dispositum; sic DEUS effluit, sed non influit, nisi recipienti & disposito (quæ dispositio est conversio animæ ad DEUM per potentias.) Verùm DEUS sine mensura effluit, sed cum mensura recipis. Hinc & S. Augustinus dixit: Desiderando, ô homo, capax efficeris, ut implearis.

V. Quartum est, ut cooperari gratiæ sedulò studeat; nam, ut advertit Gerson, plerumque fit justo DEI judicio, ut, qui gratiam vel neglexerit, vel repulerit, abutens donis DEI, & talentis summi Patrisfamilias in primo ætatis vigore, dum fas erat; postmodum ad eam veniendi nequam recursus habeatur.

* *
*

§. III.

De Sacerdote.

I. Est Clericus ad offerendum DEO incrementum Sacrificium, aliisque Sacramenta administranda legitimè ordinatus, de quo quinque præcipuè Alcega sunt scienda.

II. Primum est, ut *Vocatio ad eundem* *ac prudenter inquiratur*: intelligitur autem hoc loco *Vocationis* nomine nihil aliud, quàm dispositio divinæ providentiæ, quâ pro suo beneplacito quosdam homines seligit, & segregat ad opus Ministerij divini, ipsisque qualitates & gratias ad id necessarias elargitur. Unde patet ex tribus potissimùm indicijs colligi posse vocationem. 1. *Ex impulsione divina*: si scilicet post orationem crebram, aliisque pia opera (eo fine, ut DEUS manifestet voluntatem suam) præmissa, bono fine (qualis est DEI gloria major, propria & aliena Salus & perfectio: non autem laboris fuga, spes questûs, honoris aucupatio, respectus humanus &c.) ad hunc Statum impelli se sentiat. 2. *Dispositione naturali*: si videlicet medijs ad hunc Statum necessarijs (qualia sunt, carentia irregularitatis aut Canonici alterius impedimenti, doctrina sufficiens, vita irreprehensibilis, donum continentiæ, & similia) sufficienter instructum se advertat. 3. *Approbatione humana*: eorum maximè, quos DEI loco veneramur (uti sunt Episcopus, Patres Spirituales, Confessarij) quæ tunc saltem non modicè ad vocationem certius cognoscendam conducit, quando ex prioribus duobus indicijs non evidenter certitudo vocationis cognosci-

cognoscitur; cum enim, teste S. Gregorio, sæpe mens sibi de seipsa mentiatur, & fingat se de bono opere amare, quod non amat; & de mundi gloriâ non amare, quod amat; meritò ad mendacium hoc evitandum, aliena requiruntur consilia, illudque Salomonis hoc in negotio præ oculis habetur: Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.

III. Alterum est, ut eadem *Vocatio legitime suscipiatur*: ad quod tria necessaria sunt. 1. Ut cum *debita celeritate* arripiatur, ad imitationem Apostolorum, qui à Christo vocati, statim relictis omnibus secuti sunt illum. 2. *Cum debita intentione*: nec scilicet fini bono & supernaturali, profanus atque terrestris, velut principalis adjungatur; sic enim & alter finis bonus vitaretur, cum bonum non nisi ex integrâ causâ, malum autem ex quolibet defectu oriatur. 3. *Cum amplissima grati animi affectione*: prout ipsius beneficii magnitudo requirit. Certè in Sacerdotibus vel maximè locum habere credendum est, verissimum illud S. Bernardi effectum: Nihil ita displicet DEO, præsertim in Filiis gratiarum, quàm ingratitude.

IV. Tertium est, ut *Scopus & perfectio vocationi præfixa sufficienter intelligatur*: quæ in eo consistit, ut munera omnia ad Sacerdotalem Statum pertinentia (qualia sunt, officij divini recitatio, Sacrificij oblatio, & si curam animarum habet, etiam prædicatio, ac Sacramentorum administratio) cum magna alacritate, diligentia, & constantiâ obeat, ita ut de eo dici queat, quod Pater æternus de similibus Operariis S. Catharinæ Sen. dixit: Verè tales appellari possent alter Jesus Crucifixus Unigenitus meus, ex eo, quòd assumpserit in

officiū ejus. Ipse venit velut Mediator, ut miseriam auferret, & ita pacificaret hominem, & mihi reconciliaret, rolando multa patienter; ita faciunt isti cum desiderio cruciato Sancto suo, qui Mediatores efficiuntur cum orationibus humilibus, cum verbis exhortationis, & suam vitam sanctam proponunt omnibus in exemplum. Relucent in eis lapides pretiosi virtutum cum verā patientiā supportando defectus aliorum. Isti sunt hami, eum quibus capiunt animas. Aliās verò eidem de similibus Pastoribus dicebat: Isti erant veri Hortulani, qui sollicitè cum sancto Zelo ac timore DEI spinas peccatorum evellebant, plantando virtutum odoriferas in Ecclesia plantas: unde Subditi vivebant virtuosè cum sancto timore, quotidie crescentes velut odoriferi flores in corpore mystico S. Matris Ecclesiæ.

V. Quartum est, ut dignè æstimetur talis vocatio, inde enim non levis haurietur stimulus ad eandem sollicitè implendam. Porro hæc æstimatio concipi potest ex triplici capite. 1. Ex dignitate hujus Status, quæ tanta est, ut Vasquez non sine fundamento ex ipsius S. Thomæ doctrinā petito doceat, constitui posse virtutis habitum ab observantia communi distinctum, circa cultum Sacerdotum, quòd in eis specialis ratio dignitatis alterius generis, quàm civilis. 2. Ex potestate: quod enim datum non est Angelis (inquit S. Augustinus) concessum est Hominibus. Sacerdos enim hoc ineffabile conficit mysterium, & Angeli conficienti quasi Famuli assistunt. Super hoc tam insigni privilegio stupet cælum, terra miratur, veretur homo, horret infernus, contremiscit Diabolus, & veneratur quàm plurimum Angelica celsitudo. Sed & de altera potestate, scilicet absolvendi à peccatis loquens S. Chrysostomus ait:

ait: Quidnam hoc aliud esse dicas, nisi omnium rerum caelestium potestatem illis à DEO esse concessam? quoruncunque enim, ait, peccata retinueritis, retentalunt: quamnam obsecro potestas hâc unâ major esse queat? 3. Ex *privilegiis* huic Statui concessis: qualia sunt immunitas à vectigalibus, à censu, à Tutela, susceptione militum, à tribunali Laicorum, & ut à nullo, nisi Superiore, sine pœna excommunicationis, graviter quoad corpus lædi possint, id quod clarè Fabianus Papa indicavit dicens: Sacerdotes, quos Dominus suos esse voluit, non sunt leviter tractandi, nec lacerandi, vel temerè accusandi, quoniam eorum causas sibi Dominus reservare voluit, & suo judicio vindicare. Unde & ipse Dominus, teste Anacleto Pontifice, sacri sui corporis tractatores à vilibus ac reprobis, ac non idoneis Personis infamari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse proprio flagello Sacerdotes è templo ejecit.

VI. Quintum est, *ut eadem vocatio dignè impleatur*: juxta Apostoli monitum: Obsecro vos ego vincetus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ voati estis. Ad hoc autem præstandum duo requiruntur, nempe ut qualitates, & instrumenta ad functiones suas ritè obeundas necessaria studiosè conquirat: & ut pericula, vocationis impletionem impediencia, fortiter ac generosè removeat.

VII. Primum ergo horum caput quod attinet, tria præcipuè instrumenta necessaria sunt Sacerdoti. 1. *Magna*, id est, sufficiens *scientia*: ita in primis DEUS indicavit, dum jam olim in Rationali judicii doctrinam & veritatem poni jussit, ut essent in pectore Aaron: cæcos Sacerdotes à ministerio repelli jussit: præceptum æternum Leviticæ generationi posuit, ut habeant scientiam
discer-

discernendi inter sanctum & profanum, inter pollutum & mundum, doceantque Filios Israël omnia legitima eius: & tandem Sacerdotibus ignorantibus per Oseam dici iussit: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi. Eandem scientiam etiam non obscure requisiverunt Apostoli & SS. Patres. S. Petrus enim Ecclesiæ Rectoribus scribens, parati, inquit, esse debetis rationem reddere omnipotenti vos ad satisfactionem, de ea fide, quæ in vobis est. S. Paulus Timotheo scribens, attende, inquit, lectioni, exhortationi, & doctrinæ. S. Chrysostomus boni Sacerdotis, inquit, conversatio sine verbo, tenet quidem Sanctos in sanctitate per suum exemplum, adducere autem ignorantem ad scientiam non potest. S. Isidorus ait, elaborandum esse Sacerdotibus, ut ignorantiam à se quasi pestem abjiciant. S. Leo: si in Laicis vix tolerabilis videtur ignorantia, quanto magis in his, qui præsent, nec excusatione digna est, nec veni. Denique ejusdem necessitatem, ipsa experientia, & damna ex illius defectu exorta, satis ostendunt. Nam ipsâ Scripturâ teste, propterea captivus ductus est Populus, quia non habuit scientiam. Et iterum; Spectatores ejus cæci omnes, nescierunt universi, canes muti non valentes latrare, ipsi Pastores ignoraverunt intelligentiam; ideo omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam suam à summo usque ad novissimum. Merito ergo S. Augustinus Fratres suos alloquens ait: Eja ergo Fratres mei, qui Pastores rationabilium ovium nuncupamini, festinate rapere non sophismata paganorum, non carmina Poëtarum, non argutias Philosophorum, de quibus tam Auditores, quam Doctores reddituri aliquando sunt rationem; sed sua-

suavem illam Sapienciam Sapienciarum, seu Theologiam; hæc est enim Scientia Scientiarum, Angelorum ferculum, Archangelorum voluptas, Apostolorum gloria, Patriarcharum fiducia, Prophetarum spes, Martyrum corona, robur Virginum, Religiosorum refectio, Episcoporum vocatio, Sacerdotum cellarium, Infantium exordium, Viduarum Alphabetum, Conjugatorum pulchritudo, Mortuorum resurrectio, æterna denique Viventium protectio.

VIII. Secundum instrumentum Sacerdotis est *major Prudentia*: hinc Christus Apostolis dixit: Estote prudentes sicut serpentes. Et iterum: Quis putas est fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam? Et meritò, cum enim Prudentia sit moderatrix & auriga virtutum, ornatricque affectuum, & morum doctrix, nunquam sine ea officium suum ritè atque securè peragere poterit Sacerdos. Hinc rectè S. Chrysostomus, non solùm, ait, mundum putumque Sacerdotem esse oportet, ut qui tali Ministerio dignus habitus sit, sed etiam prudentem, & longoriterum variarum usu experienciæque donatum, ut non minorem rerum sæcularium, quàm Mundani ipsi in Mundo commorantes, cognitionem habeant.

IX. Tertium instrumentum est *maxima Sanctitas*, in puritate animi, & virtutum possessione ac exercitio consistens: nam Sacerdotibus dixit DEUS: Sancti estote, quia ego sanctus sum. Et iterum: Sancti erunt DEO suo Sacerdotes, & non polluent nomè ejus: incensum enim Domini, & panes DEI sui offerunt, & ideo sancti erunt. Hinc Moyse præcepit: Applicabis Aaron & Filios ejus ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aquâ indues sanctis vestibus, ut ministrent mihi.

Super

Super quæ verba S. Ambrosius discurrens ait: Si tot in figuris opus erat, quid non fiet in veritate? dilce Sacerdos, quid sit vestimenta tua ablui: dilce, quid sit corpus mundum in administratione Sacramentorum afferre. Si populus sine ablutione vestimentorum suorum, prohibebatur accedere ad hostiam suam, tulle lotus mente pariter & corpore, audes pro aliis supplicare, & ministrare? Meritò ergo S. Bernardus exclamans, væ, ait, iis, qui ambulantes in carne, DEO placere non possunt, & placare præsumunt.

X. Porro inter virtutes præ reliquis exiguntur à Sacerdote. 1. *Devotio*: hæc enim, teste Belsæo, omne illius decus, fulgur, ornamentum, majestas, & anima Sacerdotij, & potissimum illius trophæum ac triumphus est. Certè Ezechiel inter abominaciones, quas DEUS ei ostendit, non immeritò etiam illam commemorat, quòd viderit Senes & canis conspersos, tergum altari obvertere, & ad templi januam respicere. 2. *Castitas*: nam incorruptio facit proximum DEO, Salomone teste; hinc Christus Discipulis dixit: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Et S. Paulus Timotheum adhortans: Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, & caritate, in fide, in castitate. S. quoque Augustinus: Omnibus castitas pernecessaria est, sed maximè Ministris Ecclesiæ altaris, quorum vita aliorum debet esse eruditio. Et meritò; si enim de Ethnicis sacrificulis cecinit Tibullus:

Vos quoque abesse procul jubeo, discedite ab
aris,

Quæ dedit hesternâ gaudia nocte Venus.
Casta placent Superis.

Sia

Si in veteri lege Sacerdotes pro Populo hostiam offerentes, debebant ab Uxoribus separari, purificari, & nec vinum, nec siceram, aut aliud quid ad voluptates carnales excitans bibere audebant: Si S. Paulus sæcularibus suavitatis, ut abstineant ab invicem ad tempus, ut facilius vacent orationi: Si herbam, cui Agnus castus nomen est, quis tangens pudicus efficitur: Si aves illæ, quæ circa Orientem versantes aromatibus, cinnanomo, & caryophyllis pascuntur, corruptionem nesciunt; quanto magis Sacerdos Sacrificium infinities perfectum offerens, & ad orationem pro Populo offerendam ex vocationis suæ instituto obligatus, totiesque Agnum castissimum, arborumque vitæ sumens, ab omni luxuriâ abstinere debet. Hinc, teste S. Ambrosio, rectè Sacerdotes apibus comparantur; quia sicut apes, castitatem corporis præferunt, cibum vitæ cælestis exhibent, aculeum legis exercent, puri ad satisfactionem, suaves ad refectionem, severi ad ultionem. 3. *Zelus animarum*: ita ut pro tessera sibi familiari habeat illud Regis Sodomorum dictum: Da mihi animas, cætera tolle tibi. Ut velut bonus Pastor animam suam ponat pro ovibus suis, diceretque jure possit cum S. Davide: Zelus domûs tuæ comedit me. Eum in finem certò sibi persuadeat, quod S. Chrysostomus non sine fundamento pronuntiavit, nimirum hoc nostræ salutis argumentum esse, & occasionem, si non solùm pro nobis ipsis solliciti, sed & proximo utiles fuerimus, ipsum ad viam veritatis manu ducentes. 4. *Manfuetudo*: servum quippe Domini, juxta S. Pauli monitum, non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes. Id quod præcipuè erga Peccatores observandum dixit; Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto,

delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerantes invicem, alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi; qui Apostolis suis dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris. Hinc DEUS in veteri Testamento, & Ecclesia etiam in novo, oleum in consecratione Sacerdotis adhiberi præcipit. Semper itaque Sacerdos sententiam S. Bernardi ob oculos habeat: Discite, qui judicatis terram, esse debere vos Matres, non verò Dominos Subditorum vestrorum; ita vos gerite, ut amemini, non verò timeamini, si verò severitate interdum opus est, paterna sit, non tyrannica: Patres vos gerite in reprehendendo, Matres in defendendo, mansuescite, ponite feritatem, suspendite verbera, producite ubera, pectora lacte pinguescant, non typho turgescant. Cur tam graviter opprimitis, quorum sollicitudo & cura vobis incumbit? Caveant ergo Sacerdotes, ne ob neglectam hanc virtutem audiant quondam à DEO: Vos autem cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia, & dispersæ sunt oves meæ, Sequantur potius consilium Roboamo à Senioribus datum: Si hodie obedieris Populo huic, & servi eris, & petitione eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus. 5. Est *Modestia & gravitas*: quæ in tribus potissimum elucere debet, nempe in *vestitu*, ita ut, quemadmodum S. Hieronymus monet, vestis nec satis munda, nec sordida, aut ulla diversitate notabilis sit, ne digito monstretur, & hoc vitio vertatur. In *verbis*: nam licet interdum honesta joci & suavia sint, tamen ab Ecclesiastica abhorrent regulam: quomodo enim probare poterimus, quod in Scripturæ corpore neutiquam reperire est? inquit rectè S. Ambrosius.

brofius. Imò S. Bernardus dicere aufus est: Nugæ inter ſæculares nugæ ſunt: in ore Sacerdotis blaſphemia: Conſecraſti os tuum DEO: talibus jam aperire illicitum: adſuefacere ſacrilegium. In moribus: ita ut illud S. Auguſtini ſemper non tantùm ob oculos habeat, ſed reipsâ impleat: In omnibus moribus veſtris nihil ſit, quod cujuſquam offendat aſpectum, ſed quod veſtrâ deceat ſanctitatem. 6. *Liberalitas*: tum erga *Peregrinos*, juxta Iſaiæ monitum: Frange eſurienti panem tuum, & egenos, vagòsque induc in domum. Id quod Sacerdotibus præcipuè convenit, teſte Gratiano, ne ſit de numero eorum, quibus in iudicio dicetur: Hoſpes fui, & non ſuſcepisti me. Tum erga *Pauperes*: juxta monitum Nannetenſis Concilij dicentis: Inſtruendi ſunt Presbyteri, paritèrque admonendi, quatenus noverint decimas & oblationes, quas à Fidelibus recipiunt, pauperum, & peregrinorum eſſe ſtipendia, atque ideo eadem non ut propria uſurpanda, ſed velut fidei commiſſa. Aurum quippe, ut rectè dixit S. Ambroſius, Eccleſia habet, non ut ſervet, ſed ut erogat, & ſubveniat in neceſſitatibus. Hinc S. Bernardus ait: Quidquid Sacerdos præter neceſſarium victum, & veſtitem ſimplicem de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. Væ ergo, exclamat alibi, væ tibi Clerice, mors in olla, mors in tuis deliciis eſt: ideo præſertim, quia, quæ comedis, peccata ſunt populi. 7. Tandem eſt *Taciturnitas*, & ſecreti præcipuè cuſtodia; Sacerdotes quippe DEI, hominùmque ſunt Secretarij, unde ſibi ab his contingere putent, quod Alexander Ephaſtioni fecit, dum arcanum quodpiam illi committens, ſimul ori annulum, quo ſecreti admoneret, impreſſit.

pressit. Hic certè vel maximè locum habet illud Moyses pronunciatum: Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit. Hinc & mustela, quæ per aurem concipere, & ore parere dicitur, inter immunda animalia reputatur. Quare semper illud Paulinus Sacerdos usurpet: Audivi arcana verba, quæ non licet homini loqui.

XI. Alterum caput ad dignam vocationis executionem pertinens est *periculorum fuga*: quorum quidem tria sunt præcipua, nempe 1. *Divitia*: Sacerdotes quippe tales DEI Adjutores, teste S. Bernardus esse oportet, qui marsupia non exhauriant, sed corda reficiant, & crimina corrigant: famæ provideant, non inuideant alienæ: qui nõ de dote Viduæ, & patrimonio Crucifixi, se vel suos ditare festinent, gratis acciperunt: qui redeant fatigati quidem, sed non suffocinati curiosis & pretiosis. Et meritò, quia, ut S. Hieronymus optimè dixit, quicumque DEUM possidet, & cum Propheta dicit: Pars mea Dominus: nihil extra Dominum habere potest: at si quid aliud habet præter Dominum, pars ejus non erit Dominus. Si enim aurum, argentum, possessiones, variam supellestem habuerit, cum istis partibus Dominus pars ejus fieri non dignabitur. Hinc, ut idem alibi dixit, ignominia Sacerdotis est, propriis studere divitiis. Ut qui potius cum Apostolis dicere debent: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Et iterum: Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. Itaque tres præcipuè occasiones devitet Sacerdos: in quibus lepram avaritiæ cum Giezi contrahere potest, nempe ab importuna exactione solarij (ne, dum nimis emungit, sanguinè eliciat, & ovium suarum à se animos avertat.)

munerum acceptione (ut dicere olim cum solatio illud Samuelis possit : Loquimini de me coram Domino, & coram Christo ejus, si de manu cujusquam munus accepi, utrum bovem cujusquam tulerim aut asinum) ab Eleemosynarum distributione aut Testamentorum executione : uti prudenter monuit S. Basilius, dicens: Prætextu sublevandæ pauperum inopiæ provideto, ne fias studio inexplebili congerendæ pecuniæ obnoxius, adeò, ut si quis afferat pecunias in usum inopum erogandas, ipse item certò cognoveris, aliquos fulciendæ vitæ præsidio destitutos atque indigos, is, in cujus ære sunt pecuniæ, fac, consilio tuo tecum eat, ut adferat egenis Fratribus erogaturus : neque contingat, ut, cum dissipandas ipse acceperis, earum affectu conscientiæ nitor, situm ducat avaritiæ, & inquinetur. Certè S. Philippus Nerus suos sapienter admonuit, ut, si velent fructum copiosum facere in aliis, à marsupiis aliorum abstinere. 2. Alterum, quod fugere studiosè debet, est *vinum* intemperanter haustum : vinum quippe & mulieres apostatate faciunt Sapientes, teste Ecclesiastico ; hinc olim in vereri lege, quando intrare debeant in templū testimonij, à vino, &, quod inebriare potest, abstinere debebant. Et meritò, cum nihil æquè & auctoritatem minuat, & mentem ad functiones Sacerdotales ineptam efficiat, quàm vinolentia ; summâque confusio & ignominia fit, JESUM Christum pauperem, Crucifixum, & esurientem fartis prædicare corporibus, & jejuniorum doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre. 3. Tertium, quod præ aliis fugiendum est, *mulierum* familiaritas censeatur : nam, ut sapienter S. Hieronymus dixit, prima tentamenta Clericorum sunt feminarum frequentes accessus : ille

sexus reprehensibiles exhibet Clericos : quid tibi revera cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores ac vinatores quotidie lacerabunt, si contra depositum fidei, cum feminis habitare contendis. Mihi crede, non potest toto corde cum Domino habitare, qui femininarum accessibus copulatur. Hinc P. Ludovicus de Ponte meritò sequentia documenta suggerit ad hoc periculum declinandum. 1. *Ne habitet in eadem domo cum feminis*, nisi quas antiqui Concilij Nicæni Canones permittunt, quales sunt Mater, Amita, Soror &c. Quâ de re egregiè S. Hieronymus, memento, inquit, quòd una femina de Paradiso expulerit eum, quem DEUS in ipso collocaverat : quare meritò timere potes, ne tibi sit occasio discedendi ex Paradiso Religionis, & ipsius Ecclesiæ, ac proinde gloriæ Paradisi amittendi. 2. *Ne visitet feminas suspectas, aut ab eis visitari se sine causa gravi permittat*: ita idem Sanctus iterum suavitè dicens: Hospitiolum tuum aut ratò, aut nunquam mulierum pedes terant, quia non potest toto corde cum DEO habitare, qui feminarum accessibus copulatur. Feminam, quam bene videris Convetsantem, mente dilige, non corporali frequentia. 3. *Ut nunquam solus, absque gravissima necessitate, cum solâ maneat*: nam Sacerdos solus, teste D. Thoma, est dæmonium solitarium: eò quòd non habens Custodem Angelum visibilem, qui ipsum coërceat, & retrahat ab his, quæ appetit, sibi ipsi est Dæmon. Nam Dæmon videns solum cum sola statim occurrit tanquam tertius ad illos sollicitandos, ac denique illos prostermit. 4. *Ne tangat, aut tangi se permittat ab ullâ feminâ, nisi in casu ingentis necessitatis*: exemplo S. Ursini Abbat

tis in agone jam constituti, & tamen mulieri aurem ad nares, ut deprehenderet, num adhuc spiraret, applicanti dicentis: Recede à me mulier, adhuc igniculus vivit: paleam tolle. Nimirum sicut non potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant: aut ambulare super prunas, ut non comburantur plantæ eius, sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus, cum tetigerit eam. 5. *Ut etiam munera & literas ab illis missas non temerè facileque admittat:* nam crebra munuscula, ait Sanctus Hieronymus, & dulces literas, & sudariola, & prægustatos cibos Sanctus amor non habet: hæc enim omnia carnem sapiunt, & procul sunt ab amore casto. Quæ omnia ut tantò facilius præstet, amorem DEI animo suo firmiter inserrare studeat, cum enim, teste Sancto Hieronymo, valde difficile sit, animam non amare rem aliquam, amore Spiritûs, carnis amor vincendus est, & unius desiderium, alterius desiderio mortificandum, ut, quantum ex altero minuitur, tantum alterum crescat.

S. IV.

De Consilio.

I. Est inquisitio eorum, quæ sunt ad finem, operabilium à nobis, non minimorum, nec determinatorum, uti S. Thomas 2. 2. q. 12. a. 3. de quo Sequentia Ascetæ præcipuè scienda sunt.

II. Primum est, ut certò sibi persuadeat, unum ex præcipuis medijs ad perfectionem conducentibus esse, ut frequenter à Viris & Patribus spiritualibus Consilium petatur, id quod S. Climacus sequentibus verbis sat clare ostendit: *Quicumque revera voluntatem*

tem Christi addiscere vult, suam prius voluntatem studio mortificare debet: deinde verò fide atque innocua simplicitate orantes Patrum sive Fratrum animas summa cordis humilitate, ac sine cordis hæsitacione interrogantes, quæ illi consulunt, tanquam ex DEI ore suscipiunt, et si contraria intentioni suæ sint, quæ ab illis fuerint dicta: etiam si hi, qui interrogantur, non valde spirituales fuerint. Neque enim est impotens DEUS, ut animas decipiat, quæ semper fidem & innocentiam proximi consilio atque iudicio humiliter submiserint. Hadrianus Lyræus alia tria commoda refert, quæ ex frequenti petitione consiliorum reportantur, videlicet 1. Quòd is, qui petit consilium, aliud idem sentiat, quod ipse, securior sit, quòd non decipiatur. 2. Quòd, si evenerit aliquid contrarium, minus ei imputari possit, quàm si ex suo sensu id egisset. 3. Quòd sæpe in meritum talis humilitatis DEUS daturus sit illi per se, vel per alium agnoscere, quod antè non intellexit. Sed & ipse Seneca ejusmodi plures utilitates enarravit, dicens: Proderit Sapiens quando Sapienti, suadebit enim, impetum dabit illi, occasiones actionum honestarum demonstrabit. Præter hæc aliquas suas cogitationes exprimet; docebit, quæ invenerit, & quòd animus ejus excurrat. Præterea quarundam illi notitiam tradet; non enim omnia Sapiens scit: etiam si sciret, breviores vias rerum aliquis excogitare possit, & has indicare, per quas facilius totum opus circumfertur: atque ita incipiet alter sapere securior, & extra metum positus ferari: plus enim homines in alieno negotio vident, quàm in suo.

III. Alterum est, ut sciat, quid potissimum observandum sit in consilio dando, videlicet illa tria, quæ Gregorius Theologus sequentibus versibus indicavit :

Nam trina cùm sint, ut vetus sensit cohors,

Pollere debet optimus Monitor quibus,

Rerum usus, ingens caritas, os liberum,

In me requires prorsus ex tribus nihil.

Alij non malè conditiones boni Consilij in viginti quatuor Senioribus à S. Joanne olim conspectis adumbratas putant. Nam 1. erant *Senes* propter experientiam & usum rerum commendabiles ; quod vel maximè requiri ad Consilium jam olim Plutarchus significavit, dum dixit : Maximè salvam esse civitatem, ubi consilia Senum, & Juvenum arma obtinent. 2. *Vestiti albis vestibus erant* : id est, ab omni cupiditate & metu liberi. 3. *Coronas in capite gerebant* : quibus *libertas* in consilio dando indicatur, de qua rectè S. Ambrosius Theodosio Imperatori scripsit : Clementiæ tuæ displicere debet Sacerdotis silentium, libertas placere : nam silentij mei periculo involveris, libertatis bono juvaris. 4. *Cum libro signato in manibus* : quo secreti tenacitas & fides indicatur ; hinc jam olim Valerius Maximus dicere solitus erat, Taciturnitatem optimum atque tutissimum rerum administrandarum vinculum esse. 5. *Procidebant, & coronas suas ad pedes DEI mittebant* : ut indicetur, omnia consilia ad gloriam DEI primariò referenda ; alioqui enim nullam vim & efficaciam habebunt, cùm non sit Sapiencia, nec prudentia, nec consilium contra Dominum, Salomone teste.

IV. Tertium est, ut sciat, quas doctrinas & regulas in ipsa consultatione observare debeat, nempe
 1. Ut ante omnia curetur, ut finis semper integer & illæsus servetur. 2. Ut in electione mediolorum ad ea media maximè respiciatur, quæ ad finem appositissimè ducunt; item ad ea, quæ practicè magis parabilia sunt, relictis incertis, licet ex se forent meliora. 3. Ut, cum consultatio tantò melior sit, quò firmioribus ex fundamentis procedit, in ea rationes æternæ magis, quàm temporales curentur. 4. Ut res, de qua consultatur, non obiter perspiciatur, sed bene quoad omnia penetretur, atque adeò diligenter perpendatur, quid ex re tali suscepta vel neglecta non tantùm proximè, sed etiam per aliquot sequelas sequi possit. 5. Ut etiam circumstantiæ temporis, locorum, & Personarum bene examinentur; ex his enim plerumque ultimum iudicium, consiliùmque formandum est. 6. Ut pariter etiam attendatur, in quid affectus magis propendeat; huic enim ut plurimum contra nitendum, aut certè minus fidendum est, eò quòd plurimum impediatur sinceritatem iudicij.

V. Quartum est, ut diligenter attendat, caveatque, ne, si advertat consiliùm à se conceptum, vel ab alijs suggestum, minùs felicem exitum sortiri, pertinaciter nimis eidem adhæreat; etsi enim meritò inter alias virtutes Consiliariorum etiam constantia numeretur, atque adeò meritò reprehendantur à Sallustio ij, qui ex aliena libidine huc illuc fluctuantes agitantur, & alia ac alia consulunt, prout eorum, quibus placere cupiunt, similtas & arrogantia exigere videtur; superbæ tamen stultitiæ perseverantia est, ceste

teste Seneca, dicere : quodcumque semel dixi, fixum, ratumque sit : non enim est turpe cum re mutare consilium ; nec levitas censeri debet, à cognito & damnato errore discedere. Oportet enim, ut Plato sapienter dixit, tanquam in telorum jactu, ad id, quod ceciderit, res suas aptare, quocumque modo ratio id optimum esse duxerit.

§. V.

De Tempore.

I. Est numerus motus secundum prius & posterius, juxta Aristotelem l. 4. phys. de quo sequentia Aristetæ bene notanda sunt.

II. Primum est, ut sciat, quod nullum tempus æstimandum sit, nisi quod in bonis operibus consumptum est. Hinc Saul duobus duntaxat annis regnasse dicitur, quia licet multis annis regnaverit, illis tamen solis regnasse dicitur, in quibus innocens & humilis fuisse perhibetur, ut ait S. Gregorius, qui & addit : Illo ergo solùm tempore nos vixisse gaudeamus, quo innocenter & humiliter viximus ; nam illa tempora, quæ in sæculi vanitate, & fluxa carnis vita consumpsimus, quasi perdita minimè memorantur. Unde & Richardus Victorinus, melior est, inquit, senectus morum, quàm annorum : meritorum, quàm temporum. Perfecta est ætas, ubi perfecta virtus est. Nec malè Poëta :

Vive precor, sed vive DEO : nam vivere Mundo
Mortis opus ; una est vivere vita DEO.

III. Alterum est, ut medium nôrit, quo præteritum tempus redimere queat ; id quod præclare S.

X s

Tho-

Thomas ostendit, dicens : Contingit quandoque, quòd aliquis per magnum tempus vitæ vivit in peccato, & hoc est tempus perditum : sed quomodo redimet, cùm homo non sufficiat ad debita persolvenda : respondeo : dicendum est, quòd tantò magis debet vacare operibus bonis, quantò priùs inficit malis. Nam, ut S. Hieronymus ait, subitus calor longam teporem vincit. Hinc cùm quondam S. Gertrudis peteret à DEO & Sponso suo Christo, ut peccatorum suorum, & defectuum non recordaretur amplius, rapta est à Christo in cælum, & cum veste lacinis & centonibus consueta coram Patre cælesti apparuit : ubi, quamprimum Christus pro ea peroravit, & pretium vitæ ac sanguinis obtulit, derepente vestis illa, in qua omnes illius defectus distinctè representabatur, laminâ aureâ, instar chrystalli lucidâ, cooperta fuit.

IV. Tertium est, ut firmiter statuatur reliquum vitæ tempus bene impendere, eumque in finem meminere, vitam nostram, teste S. Gregorio Nazianzeno, quasi mercatum esse, cujus dies, cùm abierit, tempus non erit emendi, quæ velis. Dicat proximo cum S. Chrysologo : Vivamus DEO paululum, quæ sæculo viximus totum : dedimus corpori annum, deimus animæ paucos dies : tempus est, ut aliquando domui tuæ provideas.

V. Quartum est, ut sciat modum legitimum tempus suum dispensandi, quem quidem jam pridem Bias Philosophus docuit, dum dixit, ita metiendum cuique esse tempus, quasi diu & parùm victuri simus.

* *
*

§. VI

§. VI.

De Conscientia.

I. Est dictamen rationis, quo judicamus hinc & nunc aliquid agendum, vel omittendum esse, vel fuisse; de qua sequentia Ascetæ sunt scienda.

II. Primum est, ut ritè cognoscat indicia Variarum Conscientiarum, maximè verò bonarum & scrupulosarum. Et bonæ quidem conscientie tria præcipua sunt indicia. Agnoscere culpam, ubi non est, uti S. Gregorius dixit. 2. Erubescere ad publicationem sui peccati; nam, ut S. Ambrosius ait, sicut lapis si ad lapidem teratur, ignem excutit, ita etiam bona conscientia pudore succenditur, si renovetur illi suorum recordatio delictorum & in ipsa meditatione exardescit ignis. 3. Non subterfugere lucem; bona enim conscientia, teste Seneca, prodire vult & conspici, turbam advocat. Scrupulosæ verò indicia sunt sequentia, timere in omnibus peccatum; perpetuò hære, quid sit agendum: assiduò & sine justa causa reflectere se super actiones & cogitationes; nolle acquiescere aliorum consilijs: ex levi apparentia mutare consilia.

III. Alterum est, ut sciat utilem praxin seipsum dirigendi juxta ductum suæ conscientie, quam quidem S. Gregorius sequentibus verbis breviter declaravit: In omni, quod dicitur, semper tacitè recurrere debemus ad mentem & interiorem testem ac Judicem requirere; quid enim prodest, si omnes laudent, & conscientia accuset? aut poterit obesse, si omnes derogent, & sola conscientia defendat?

IV.

IV. Tertium est, ut utilem etiam praxin sciat, alienas conscientias dirigendi, ita ut cuique se aptè accommodet, & laxas quidem dextrè cohibeat & restringat; anxias verò & scrupulosas aptis medijs suaviter & prudenter relaxet.

PARS V.

DE DOCTRINIS AD IMPEDIMENTA PERFECTIONIS SPECTANTIBUS.

HÆc Impedimenta sunt duplicis generis; nam aliqua directè obstant, quò minus perfectionem quis, prout optat, assequatur, qualia sunt Amor sui, Tristitia, & similia; alia indirectè impediunt, quatenus ad objecta contraria perfectioni impellunt, qualia sunt Tentatio, Mundus, Mulier, Voluptas, Lingua, & similia. De utrisque quid Ascetæ sit sciendum, breviter hac in parte indicabitur.

CAPUT I.

DE IMPEDIMENTIS DIRECTE IMPEDIENTIBUS A PERFECTIONE.

§. I.

De Amore sui.

I. Est inclinatio voluntatis ad proprium bonum appetendum; unde alio nomine *Amor concupiscentiæ* vocatur; de quo tria Ascetæ specialiter sunt scienda.